

РЕЦЕНЦИЯ

От: доц. д-р **Мариана Кирилова Янева**
Катедра „Икономика на туризма”
Факултет „Икономика на инфраструктурата”
Университет за национално и световно стопанство
Научна специалност: „Икономика и управление (Туризм)”

Относно: Участие в научно жури за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление“ (Туризм) в УНСС, съгласно заповед на Ректора № 1020/08.05.2020

Автор на дисертационния труд: **Стилияна Димитрова Басмаджиева**
Тема на дисертационния труд: **„Маркетингово управление на здравния туризъм“**

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към Катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (туризм)” съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 714/06.04.2016 г. Обучението е осъществено в редовна форма, която е трансформирана в задочна, съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 443/20.02.2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Обемът на дисертационния труд е 278 страници, от които 6 стр. увод, 233 стр. изложение (структурирано в три глави), 3 стр. заключение, 14 стр. приложения, 15 стр. използвана литература. Дисертацията е структурирана в логическа последователност и съгласно научните изисквания. Съдържа задължителните цели и задачи, предмет и обект на изследване, тези и хипотези методология и ограничения на изследването, източници на информационно осигуряване и научна новост и полезност.

Заложената тема е актуална и значима за развитието на туризма и по-конкретно здравния туризъм в районите с основна и разширена

специализация в областта. В България от общо девет туристически района, седем от тях са с разширена специализация по една от формите на здравния туризъм, което обуславя широката практико приложност на изследваната тема. От тук и твърдението на докторанта във финалната част на труда, че е възможно България да се позиционира като целогодишна дестинация по здравен туризъм, който е един от печелившите в световен мащаб, още повече, че той предлага висококачествен туристически продукт за платежоспособни потенциални туристи, което ще осигурява добро и устойчиво развитие на дестинациите и в частност на отделните пазарни участници. Друг аспект на акцент в дисертацията е същността и спецификата на маркетинговото управление като възможност за развитие на дестинацията. Маркетинговите организации на дестинациите в развитите рецептивни и емитивни туристически пазари прилагат успешно различни модели за маркетингово управление, които е необходимо да бъдат проучени и приложени от новосъздадените в България Организации за управление на туристическите райони. Рецензираният дисертационен труд прави анализи и предложения въз основа на проучени добри практики за възможности за успешно управление на създадените туристически райони, чиито приоритет е развитието на специализирани туристически продукти по здравен туризъм.

Докторантът извежда основните направления в актуалността на темата, свързани с диференцирането на видовете здравен туризъм, нормативната уредба в страната и ресурсната обособеност.

Поставената от докторанта цел е добре формулирана и обвързана с останалите логически елементи на изследването. Основната цел извежда твърдението, че чрез ефективното маркетингово управление може да се постигне усъвършенстване на продуктовата специализация по здравен туризъм в районите, които са с основна и разширена специализация в областта. Задачите отговарят на целта, като я доказват и аргументират.

Смятам, че обектът и предметът на изследване са подбрани правилно. Обект здравният туризъм на макроравнище. Предмет на анализ е маркетинговото управление на здравния туризъм на макроикономическо равнище и възможностите, които предоставя за разработването на подходящ маркетингов стратегически план.

Тезата, че познаването и приложението на маркетинговото управление в здравния туризъм е от съществено значение за повишаване на конкурентоспособността на здравния туризъм и за неговото развитие е доказана в изложението чрез изпълнение на поставените от докторанта задачи в увода.

В труда си авторът се позовава и използва коректно различни литературни и интернет източници, както и нормативни документи. Позовава се на автори специализирали в сферата на здравния туризъм, сред които Мюлер и Кауфман, Халберт Дън, Майърс, Суини и Уимер, Смит и Кели, Георгиев Г., Василева, М., Великова, Е., Ризова, Т., Емилова, И., Мишева, М., Станкова, М. и други.

Той анализира класификации, дефиниции и модели, като Закона за туризма на Република България, който кореспондира с Наредба № 02 от 2016г., която по-късно е заменена с Наредба № 04-14 от 9 октомври 2019 г. за условията и реда за сертифициране на “балнеолечебен (медикъл спа) център”, “спа център”, “уелнес център” и “таласотерапевтичен център”.

Други нормативни уредби, които разглежда и върху които прави изводи и препоръка са класификацията на Международната СПА асоциация (ISPA) и нормативната уредба на Австралия. Авторът приема класификацията на Концепцията за туристическо райониране, в която обаче отсъства таласотерапията като вид здравен туризъм, но за сметка на това обхваща медицинския туризъм, който не присъства в Наредбата и Закона за туризма.

Разгледани са балнео и спа дестинациите в България по райони, ресурсната обособеност на страната ни, като е направен опит за адаптация на световните тенденции и българската нормативна уредба.

Добрите практики в развитието на здравния туризъм също са изследвани и анализирани с цел прилагане на конкретни мерки в маркетинговото управление и в България. Вземайки предвид комплексната им оценка от гледна точка на правителствени мерки, популярни дестинации за здравен туризъм, иновативни мерки и специализация в медицинския туризъм са проучени Тайван, Индия, Израел, Тайланд, Китай, Колумбия, Гренландия, Иран, Македония, Куба, Малайзия, Турция, Дубай и Испания. Като интересен пример се извежда практиката на Тайван, чието правителство се намесва успешно при развитието и популяризирането на здравния туризъм чрез интернационализация на сектора на здравеопазването и създаване на международен парк на здравната индустрия, свързващ летища и големи болници. В труда е разгледана и класация на Lonely Planet относно 10-те топ дестинации за здравен туризъм, които са със различна специализация

и от които Организацията за управление на туристическите дестинации могат да приложат техния опит.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Методологията на изследването е подбрана правилно и е приложена коректно. На база проведените проучвания и изследвания, докторантът постига заложената цел и доказва поставената теза и хипотези. Емпиричните проучвания обхващат двете основни групи заинтересовани лица, свързани с макроуправлението на здравния туризъм и предоставят изчерпателна информация за изграждането впоследствие на модела под формата на стратегически маркетингов план. Научните резултати са свързани с определянето и анализирането на спецификата на здравния туризъм в различните региони по света, извеждането на добри практики в областта, както и извеждане на терминологични аспекти, свързани с маркетинговото управление. Практическите резултати са свързани със създадения модел под формата на Стратегически маркетингов план за развитие и управление на здравния туризъм в определен район в страната в контекста на неговата специализация.

Докторантът е използвал дигитална платформа kwiksurvey.com за провеждане на анкетното проучване с въвеждане на въпросите в него, събиране на данните от респондентите, след което резултатите са върнати анонимно и обобщени директно в системата, в резултат на което осъществява анализ с препоръки, които биват заложи в модела.

Изведени от него са фигури, схеми, диаграми и таблици в резултат на теоретични постановки, теоретични концепции, модели и класификации, както и примери на добри практики с авторова адаптация с цел постигане на яснота и онагледяването им.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите на дисертационният труд са преди всичко научно-приложни. Докторантът ги формулира в заключението на своя труд. Изведените и доказани приноси свидетелстват за високите резултати, постигнати в целия дисертационен труд.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Посочените единадесет публикации – две научни студии (в съавторство) и девет доклада (пет от които самостоятелни) съответстват на темата на труда и са публикувани в научни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът дава добра представа за целите, обекта, предмета, съдържанието и резултатите от изследването. Отразява коректно обхвата на изследването. Текста в него е онагледен и обоснован с три таблици и осем фигури.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Смятам, че докторантът притежава достатъчно възможности да разшири публикационната си активност, както в областта на маркетинговото управление и здравния туризъм, така и в други области.

Въпроси:

- Как в условия на криза на туристическия пазар, маркетинговото управление на дестинациите би спомогнало за връщане на доверието в потребителите на здравен туристически продукт, чрез какви мерки и дейности?

8. Заключение

В заключение, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Маркетингово управление на здравния туризъм“. Цялостната ми оценка на труда, базирана на неговата актуалност, структура и съдържание ми дава основание да приема, че в него се съдържат предвидените в чл. 6 (3) на ЗРАСРБ и в чл. 27 (1) от ППЗРАСРБ научно-приложни резултати.

Изхождайки от убедителните доказателства за научноприложните резултати с характер на приноси, докторантът е постигнал целта на дисертационния труд и е изпълнил съответните задачи. Той коректно формулира и аргументирано защитава своята докторска теза, познава добре литературните източници, изказва собствено мнение, демонстрира възможности за провеждане на самостоятелно изследване и интерпретация на резултатите, а също така и възможност да ги представя разбираемо. С направените обосновани научни изводи и препоръки той обогатява съществуващите научни знания в областта на маркетинговото управление на здравния туризъм.

Във връзка с това предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение докторант Стилияна Димитрова Басмаджиева за придобие образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“.

07.06.2020 г.

Подпис:

/ доц. д-р Мариана Янева/